NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA–410.007.13.2016
P/16/065

# WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach
ul. Powstańców 29, 40-039 Katowice
T +48 32 784 42 00, F +48 32 784 42 30
lka@nik.gov.pl

# I. Dane identyfikacyjne kontroli

| | |
|---|---|
| Numer i tytuł kontroli | P/16/065 – Eliminacja niskiej emisji[1] z kotłowni przydomowych i gminnych w województwie śląskim. |
| Jednostka przeprowadzająca kontrolę | Najwyższa Izba Kontroli<br>Delegatura w Katowicach |
| Kontroler | Jerzy Piasecki, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/53/2016 z 30 maja 2016 r. |

[Dowód: akta kontroli str. 1-2]

| | |
|---|---|
| Jednostka kontrolowana | Urząd Miejski w Cieszynie[2],<br>43-400 Cieszyn, ul. Rynek 1 |
| Kierownik jednostki kontrolowanej | Ryszard Macura, Burmistrz Miasta Cieszyna[3]. |

[Dowód: akta kontroli str. 3]

# II. Ocena kontrolowanej działalności

**Ocena ogólna**

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli[4] Burmistrz oraz pracownicy Urzędu Miasta podejmowali działania na rzecz ograniczania niskiej emisji, w wyniku czego poziom stężeń pyłu PM10 w okresie objętym kontrolą[5] utrzymywał się poniżej normy oraz założeń przyjętych w wojewódzkim programie ochrony powietrza z 2014 r.[6]

W sporządzonych dokumentach programowych dotyczących ochrony środowiska zdefiniowano niezbędne działania mające na celu osiągnięcie normatywnych stężeń substancji szkodliwych związanych z niską emisją, a ww. dokumenty były spójne z wojewódzkim programem ochrony powietrza, który został zaopiniowany przez Burmistrza zgodnie z przepisem art. 91 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska[7].

W Gminie został opracowany i zrealizowany Program ograniczenia niskiej emisji[8], w ramach którego przyłączono do sieci ciepłowniczej osiem budynków mieszkalnych będących własnością lub współwłasnością Gminy, dzięki czemu uzyskano efekt ekologiczny w postaci ograniczenia średniorocznej emisji zanieczyszczeń m.in. pyłu PM10 o 2,43 Mg, pyłu PM2,5 rocznie i benzo(a)pirenu o 1,67 kg. Gmina zapewniała w okresie objętym kontrolą dofinansowanie inwestycji mające na celu ograniczanie

[1] Niska emisja jest to emisja pyłów i szkodliwych gazów pochodząca z domowych pieców grzewczych i lokalnych kotłowni węglowych, w których spalanie węgla odbywa się w nieefektywny sposób. Cechą charakterystyczną niskiej emisji jest to, że powodowana jest przez liczne źródła wprowadzające do powietrza niewielkie ilości zanieczyszczeń.
[2] Zwany dalej „Urzędem lub Gminą".
[3] Zwany dalej „Burmistrzem". Pełni funkcję od 2 grudnia 2014 r.
[4] Zwana dalej „NIK".
[5] Okres objęty kontrolą: od 1 stycznia 2013 r. do dnia zakończenia kontroli (trzy sezony grzewcze 2013/2014, 2014/2015 i 2015/2016). Badania kontrolne obejmowały również działania wcześniejsze, których skutki miały wpływ na realizację zadań z zakresu ochrony powietrza w kontrolowanym okresie.
[6] W wojewódzkim programie ochrony powietrza przewidywano dla Gminy Cieszyn (zaliczonej do strefy śląskiej), ograniczenie do 2020 r. maksymalnego stężenia emisji pyłu PM10 określono na poziomie 40 $\mu g/m^3$.
[7] Dz. U. z 2016 r. poz. 672 ze zm., zwana dalej „Prawem ochrony środowiska" lub „POŚ".
[8] Zwany dalej „PONE". Został opracowany dla zadania pn. Likwidacja niskiej emisji w śródmieściu – projekt pilotażowy.

niskiej emisji, m.in. wymianę systemów grzewczych[9], termomodernizację i montaż kolektorów słonecznych.
Założone w PONE cele nie zostały jednak w pełni osiągnięte, gdyż przewidywano w nim przyłączenie do systemu ciepłowniczego wraz z modernizacją węzła c.o. 10 budynków wielorodzinnych w centrum Miasta[10] będących własnością lub współwłasnością Gminy. Faktycznie udało się przeprowadzić przyłączenie 8 budynków, tj. 80 %, co spowodowało również mniejszą niż zakładano redukcję zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery.

Miasto prowadziło działania edukacyjno-informacyjne dotyczące ochrony środowiska, w tym źródeł niskiej emisji oraz szkodliwości zanieczyszczeń powietrza w gminie, które były powiązane z realizacją PONE oraz systemem dofinansowania wymiany systemów grzewczych.

# III. Opis ustalonego stanu faktycznego

## 1. Działania gminy w celu poprawy jakości powietrza poprzez eliminację źródeł niskiej emisji, w tym przypadków spalania śmieci w kotłowniach przydomowych i gminnych

### 1.1. Stan powietrza w Mieście w okresie objętym kontrolą.

Opis stanu faktycznego

Realizacja zagadnień związanych z ochroną środowiska, ochroną powietrza oraz innych zadań wynikających z Prawa ochrony środowiska, zostały powierzone Wydziałowi Ochrony Środowiska i Rolnictwa Urzędu[11] oraz Miejskiemu Centrum Zarządzania Kryzysowego[12].

[Dowód: akta kontroli str. 19 i 28]

Głównym źródłem informacji o stężeniu szkodliwych substancji związanych z niską emisją były dane prezentowane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach[13], m.in. wyniki pomiarów jakości powietrza[14], prognozy średniego dobowego wskaźnika jakości powietrza dla pyłu zawieszonego PM10, oraz powiadomienia dotyczące przekroczenia poziomu informowania społeczeństwa o ryzyku wystąpienia poziomu alarmowego pyłu zawieszonego PM10.

Uzyskane dane były rejestrowane i analizowane przez pracowników WOŚ oraz MCZK, którzy w przypadku przekroczenia poziomów dopuszczalnych, informowali o powyższym Burmistrza oraz mieszkańców. Na stronie internetowej Urzędu zamieszczono odnośnik „Aktualny stan jakości powietrza”[15], umożliwiający mieszkańcom sprawdzenie stanu jakości powietrza w Gminie i zapoznanie się z danymi prezentowanymi przez WIOŚ oraz z danymi udostępnionymi przez czeskie służby monitoringu powietrza[16]. Informacje o jakości powietrza atmosferycznego,

[9] System dofinansowania wymiany kotłów c.o. działał w Mieście od 1996 r. Do końca 2014 r. wymieniono dzięki jego funkcjonowaniu 1126 kotłów, z czego w okresie objętym kontrolą 52.
[10] W budynkach tych znajdowało się 16 % mieszkań zlokalizowanych w centrum Miasta.
[11] Zwanemu dalej „WOŚ”.
[12] Zwanego dalej „MCZK”, m.in. w zakresie nadzoru nad funkcjonowaniem systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania.
[13] Zwany dalej „WIOŚ”.
[14] Dane uzyskiwane ze stacji pomiarowej zlokalizowanej w Cieszynie, przy ul. Mickiewicza. Stacja automatyczna dokonuje pomiarów CO (tlenku węgla), NO (tlenku azotu), $NO_2$ (dwutlenku azotu), $NO_X$ (tlenków azotu), $O_3$ (ozon), PM10 (pyłu zawieszonego PM10), SO2 (dwutlenku siarki).
[15] http://www.cieszyn.pl , zakładka Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego, monitoring powietrza
[16]http://www.chmi.cz

komunikaty, ostrzeżenia zamieszczane były również na stronie internetowej Urzędu (www.cieszyn.pl oraz na stronie Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego.

[Dowód: akta kontroli str.32-40]

Inwentaryzacja źródeł niskiej emisji na terenie Miasta została przeprowadzona w 2014 r. na potrzeby sporządzenia Programu ograniczenia niskiej emisji dla miasta Cieszyna dla zadania „Likwidacja niskiej emisji w Śródmieściu – projekt pilotażowy"[17], i objęła obszar, którego dotyczył Program. W wyniku inwentaryzacji stwierdzono, iż w ww. 10 budynkach w 264 lokalach zainstalowanych było 171 węglowych źródeł ciepła, 126 lokali było opalnych gazem 22 lokale energią elektryczną, jeden był podłączony do sieci ciepłowniczej. Ponadto siedem nie posiadało ogrzewania.

[Dowód: akta kontroli str.45]

Ponadto w 2015 r. na potrzeby sporządzenia Planu gospodarki niskoemisyjnej Cieszyna[18], przeprowadzono inwentaryzację, która objęła 344 budynki, w tym 2 404 lokale mieszkalne z terenu Miasta, w których stwierdzono m.in. 1 046 lokali ogrzewanych paliwem stałym. Wg PGN ok. 11 % mieszkań na terenie Miasta było ogrzewanych przy wykorzystaniu pieców, które charakteryzowały się niską sprawnością energetyczną.

[Dowód: akta kontroli str.51]

Inspektor WOŚ wyjaśnił, że każdorazowo w przypadku planowanej inwestycji związanej z ograniczeniem niskiej emisji w Mieście, przeprowadzano inwentaryzację źródeł emisji których dotyczył projekt, co stanowiło podstawę jej właściwego przygotowania. Ponadto brak obowiązku prawnego nakazującego przeprowadzenie inwentaryzacji dla całego obszaru Gminy, a także wysokie koszty jej przeprowadzenia powoduje, iż inwentaryzacje wykonywane są dla poszczególnych zadań.

[Dowód: akta kontroli str.61]

Dane o stężeniu szkodliwych substancji i źródłach niskiej emisji zostały uwzględnione w przygotowaniu dokumentów programów dotyczących ochrony środowiska, m.in. PONE, PGN oraz Programie Ochrony Środowiska dla miasta Cieszyna na lata 2006-2015[19], w których na podstawie danych z monitoringu zanieczyszczeń powietrza określono kierunki działań mających na celu ograniczenie szkodliwej emisji.

[Dowód: akta kontroli str.41-54]

Jakość powietrza w Mieście była badana przez jedną stację pomiarową należącą do WIOŚ w Katowicach[20]. Badania te wykazały, iż średnioroczne stężenia pyłu zawieszonego PM10 w 2015 r. zmniejszyły się w stosunku do lat poprzednich i osiągają wartości poniżej dopuszczalnej normy (40 ug/m$^{3)}$):

– Pył zawieszony PM10: 35 ug/m$^3$ w 2013 r., 35 ug/m$^3$ w 2014 r. oraz 33 ug/m$^3$ w 2015 r.

[Dowód: akta kontroli str.55-57]

Na terenie Gminy nie prowadzono pomiarów stężeń pyłu zawieszonego PM2,5 oraz Bezno(a)pirenu i związku z powyższym Gmina nie posiadała informacji o wysokości stężeń średniorocznych dla ww. parametrów z jej obszaru.

[Dowód: akta kontroli str.61]

---

[17] Zwany dalej „PONE". Został opracowany na lata 2014-2015. Objął on teren części śródmieścia Miasta.

[18] Zwany dalej „PGN", uchwalony 28 maja 2015 r.

[19] Zwanym dalej „Programem ochrony środowiska". Program został przyjęty uchwałą Rady Miejskiej Cieszyna nr XLVII/479/06 z dnia 23 marca 2006 r.

[20] Automatyczna stacja pomiarowa przy ul. Mickiewicza.

W 2015 r. liczba dni z przekroczeniem normy dobowej dopuszczalnego poziomu pyłu zawieszonego PM10 wyniosła 55 i była wyższa o 20 dni w stosunku do normy[21]. W 2014 r. liczba dni wyniosła 63 i również była wyższa o 28 dni. Natomiast w 2013 r. liczba dni z przekroczeniem wyniosła 52 i była wyższa o 17 dni.

[Dowód: akta kontroli str.58-60]

Jak wyjaśnił inspektor WOŚ, wyniki prowadzonych od wielu lat analiz przyczyn występowania okresowych, niekorzystnych sytuacji aerosanitarnych na terenie miasta wskazują, że na poziom stężenia PM10 mają wpływ zarówno lokalne źródła zanieczyszczeń, w tym niska emisja, jak również lokalizacja miasta w sąsiedztwie obszarów o znaczącej w skali regionu emisji przemysłowej (bliskość kombinatu hutniczego w Trzyńcu i Karwińsko-Ostrawskiego Okręgu Przemysłowego) oraz uwarunkowania lokalizacyjne miasta (orografia, koncentracja obszarów zurbanizowanych w dolinach rzecznych) i związane z tym występowanie niekorzystnych zjawisk meteorologicznych, utrudniających swobodne przewietrzanie (zastoiska, inwersje temperaturowe).

[Dowód: akta kontroli str.61]

Głównymi barierami w osiągnięciu znacznej poprawy jakości powietrza wg inspektora WOŚ były zbyt wolno i nieudolnie likwidowane bariery prawne uniemożliwiające prowadzenie skutecznej polityki Państwa w zakresie poprawy jakości powietrza, brak wpływu samorządu terytorialnego na wprowadzenie w życie skutecznych rozwiązań prawnych powodujących podwyższenie efektywności działań podejmowanych przez gminy. Samorządy nadal czekają na uregulowania prawne, na które wskazują specjaliści w zakresie ochrony powietrza takie, jak:

- określenie w przepisach prawa parametrów jakościowych paliw dopuszczonych do spalania w instalacjach grzewczych oraz zakaz sprzedaży odpadów powstających przy wydobyciu węgla (np. muły węglowe),
- normy emisyjne dla kotłów grzewczych o małej mocy,
- atrakcyjne dla odbiorców indywidualnych ceny paliwa gazowego, olejowego i dobrych gatunków paliw stałych oraz relatywnie niskie koszty ogrzewania energią elektryczną, zachęty ze strony Państwa dla stosowania paliw ekologicznych i odnawialnych źródeł energii,
- uregulowania prawne dotyczące jakości silników i paliw stosowanych w pojazdach poruszających się po drogach, zachęty finansowe i promocja rozwoju komunikacji samochodowej opartej o pojazdy elektryczne.

Należy podkreślić również, że na jakość powietrza w Cieszynie niebagatelny wpływ mają uwarunkowania zewnętrzne (napływ zanieczyszczeń z przygranicznych ośrodków przemysłowych i aglomeracji miejskich, niekorzystne warunki rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń powodowane sytuacjami meteorologicznymi i orografią terenu), na które Gmina nie ma wpływu. Ponadto barierą dla skutecznych działań są wysokie koszty działań inwestycyjnych, które przy obecnym systemie finansowania gmin i obowiązujących uregulowaniach prawnych, wpływają na niską efektywność ograniczenia zjawiska niskiej emisji.

[Dowód: akta kontroli str.61-62]

**Ocena cząstkowa**

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

[21] Dopuszczalna liczba dni z przekroczeniami określona w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r. poz. 1031), mogła wynieść 35 dni w roku.

## 1.2. Dokumenty programowe określające politykę gminy w zakresie ochrony powietrza przed niską emisją.

Zapisy odnoszące się do problematyki ograniczania niskiej emisji w Gminie zostały zawarte w PONE, PGN, Programie ochrony środowiska, Programie ochrony powietrza oraz w uchwałach Rady Miejskiej Cieszyna określających zasady i tryb udzielania oraz sposób rozliczania dotacji na dofinansowanie przedsięwzięć związanych m.in. z ochroną powietrza.

[Dowód: akta kontroli str.41, 46, 52]

PONE miał na celu ograniczenie niskiej emisji poprzez kompleksowe działania ograniczające zużycie energii w obiektach (termomodernizacje) oraz likwidację niskosprawnych kotłów i pieców węglowych, z jednoczesnym przyłączeniem budynków do sieci ciepłowniczej. PONE w latach 2014-2015 przewidywał przyłączenie do sieci dalszych 10 budynków w tym prywatnych i wspólnotowych z udziałem Gminy Cieszyn. Zakładany efekt ekologiczny związany z redukcją CO2, który miał wynieść 31,5 %, a w przypadku redukcji pyłu, $NO_2$, $SO_2$ i B(a)P – 100 %. W ww. programie wskazano m.in;

- analizę stanu jakości powietrza atmosferycznego na terenie Miasta,
- inwentaryzację źródeł niskiej emisji,
- przedstawienie wyników przeprowadzonych ankiet, pod kątem rodzajów źródeł ciepła zainstalowanych w budynkach oraz planowanych modernizacji,
- wyznaczenie efektu ekologicznego po przeprowadzeniu zaplanowanych w programie działań modernizacyjnych,
- harmonogram rzeczowo – finansowy przedsięwzięć modernizacyjnych,
- likwidację pieców opalanych paliwem stałym w 10 budynkach w śródmieściu Cieszyna oraz ich podłączenie do sieci ciepłowniczej[22].

[Dowód: akta kontroli str. 41-44]

Jednak zakładane modernizacje nie zostały w pełni wykonane w zaplanowanym zakresie (zlikwidowano jedynie 33 kotły oraz przeprowadzono termomodernizację ośmiu budynków mieszkalnych), co opisano szczegółowo w sekcji *Uwagi dotyczące badanej działalności*.

[Dowód: akta kontroli str.45]

W PGN obejmującym lata 2015-2020 wskazano możliwe do realizacji działania zmierzające do ograniczenia zużycia energii oraz zmniejszenia emisji zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych do atmosfery. Poprzez zarządzanie energią w mieście, optymalizację działań związanych z produkcją i wykorzystaniem energii na terenie miasta, zmniejszenie zużycia energii w poszczególnych sektorach odbiorców energii, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza związanej ze zużyciem energii na terenie miasta, realizacją koncepcji „wzorcowej roli sektora publicznego" w zakresie racjonalnego gospodarowania energią.

Przewidywany efekt ekologiczny zakładał zmniejszenie rocznej emisji $CO_2$ o wartość 8 116 $MgCO_2$/rok.

W ww. Programie wskazano m.in.

- inwentaryzację emisji $CO_2$ związanej z wykorzystaniem energii na terenie miasta Cieszyna,
- wskaźnik redukcji emisji możliwy do osiągnięcia w roku 2020,
- działania pozwalające na osiągnięcie zakładanego celu oraz ich efektów środowiskowych i społecznych,
- propozycje monitoringu efektów wdrażania przedsięwzięć, do którego zaliczono m.in. powołanie zespołu koordynacyjnego, który miał nadzorować pozyskiwanie danych oraz miał przygotować analizy i raporty z realizacji PGN.

[22] W przypadku 7 z nich również termomodernizację.

Za realizację PGN odpowiadał Burmistrz. Ponadto w pkt. 10.3 PGN – system monitoringu i oceny – wytyczne rekomendowano przygotowywanie corocznie „Raportu z działań" począwszy od czasu przygotowanego PGN.

[Dowód: akta kontroli str.46-50]

Stosownie do art. 17 ust. 1 i art. 18 Prawa ochrony środowiska, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, w Gminie sporządzono i uchwalono Program ochrony środowiska, w którym wskazano dwa priorytety; jeden – ograniczenie niskiej emisji oraz drugi – ograniczenie zapotrzebowania na energię konwencjonalną, które miały być realizowane poprzez dziewięć działań, m.in. w zakresie likwidacji ogrzewania węglowego w śródmieściu Cieszyna, termomodernizacje obiektów będących własnością lub współwłasnością Gminy Cieszyn.
Określając główne problemy ekologiczne Gminy w zakresie powietrza podano, że zanieczyszczenie powietrza spowodowane jest główne przez przemysł, niską emisję, zanieczyszczenia komunikacyjne ze źródeł liniowych oraz napływ zanieczyszczeń powietrza z przygranicznych ośrodków przemysłowych.

[Dowód: akta kontroli str. 52-54]

Zgodnie z art. 91 ust. 2 Prawa ochrony środowiska, Burmistrz zaopiniował[23] projekt uchwały Zarządu Województwa w sprawie przyjęcia „Programu ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego[24] mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężeń ekspozycji".

[Dowód: akta kontroli str.67-68]

Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 1 oraz art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne[25], opracowane zostały „Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla miasta Cieszyna"[26], w których zawarto zapisy dotyczące m.in. ogólnych kierunków rozwoju i modernizacji systemów zaopatrzenia w energię, propozycje dotyczące racjonalizacji w zakresie użytkowania energii elektrycznej w budynkach użyteczności publicznej oraz budynkach mieszkalnych.

[Dowód: akta kontroli str.69-73]

Postanowienia mogące wpływać na poprawę jakości powietrza zostały zawarte w dokumentach z zakresu planowania przestrzennego. W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Cieszyna[27], zawarto zapisy dopuszczające zabudowę pod warunkiem stosowania niskoemisyjnych urządzeń grzewczych oraz zapisy zakazujące lub ograniczające takie zagospodarowanie terenu, które mogłoby spowodować zwiększenie zanieczyszczenia powietrza

[Dowód: akta kontroli str. 74-76]

Natomiast w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego[28] zawarto zapisy zakazujące stosowania systemów ogrzewania o sprawności energetycznej poniżej 80 % sprawności oraz obligujące do podłączenia budynków do istniejącej miejskiej sieci ciepłowniczej.

[Dowód: akta kontroli str.77-80]

---

[23] W piśmie nr OŚR.602.5.2014.3 z 28 sierpnia 2014 r.

[24] Zwanym dalej „Programem ochrony środowiska". Program został przyjęty uchwałą Rady Miejskiej Cieszyna nr XLVII/479/06 z dnia 23 marca 2006 r.

[25] Dz. U. z 2012 r. poz. 1059 ze zm., zwana dalej „Prawem energetycznym".

[26] Zwane dalej „Założeniami do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe". Przyjęty uchwałą Rady Miejskiej nr XII/83/15 z dnia 25 czerwca 2015 r.

[27] Zwanym dalej „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego". Przyjęty uchwałą Rady Miejskiej nr XXXIII/338/13 z dnia 27 czerwca 2013 r.

[28] Np. w planach uchwalonych przez Radę Miejską Cieszyna w dniu 18 grudnia 2014 r. (uchwały nr IV/7/14 i nr IV/8/15 oraz z dnia 28 stycznia 2016 r. (uchwała nr XVIII/164/16).

Ponadto, w wydawanych przez Burmistrza decyzjach o warunkach zabudowy, w wymaganiach dotyczących ochrony interesów osób trzecich zawarto zalecenie, iż realizacja planowanej inwestycji nie może zanieczyszczać powietrza, wody i gleby.

[Dowód: akta kontroli str.81-82]

PGN, PONE oraz w założeniach do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe" były spójne z Programem ochrony powietrza, m.in.: poprzez tożsame określenie działań mających na celu redukcję emisji substancji ze źródeł grzewczych.

W PGN oraz Programie ochrony powietrza termin uzyskania planowanych efektów, w tym zmniejszenie dopuszczalnych stężeń PM10, PM2,5 i b(a)p, określono na 2020 rok.

[Dowód: akta kontroli str.41-44]

W zasobach gminnych nie występowały źródła zanieczyszczeń PM10, PM2,5 i b(a)p. Na 54 obiekty 12 było ogrzewanych gazem, cztery energią elektryczną a 38 korzystało z energii dostarczanej przez Zakład Ciepłowniczy-Energetyka Cieszyńska sp. z o .o.

[Dowód: akta kontroli str. 83-84]

Monitorowanie realizacji Programu ochrony powietrza odbywało się corocznie, poprzez sporządzanie sprawozdania przekazywanego Marszałkowi Województwa Śląskiego. Ponadto prowadzono ewidencję liczby złożonych wniosków o dofinansowanie, udzielonych dofinansowań i wielkości wypłaconych wnioskodawcom środków na modernizację systemów grzewczych i montaż instalacji solarnych.

[Dowód: akta kontroli str.85-91 i 102-103]

Rada Miejska Cieszyna odpowiednio w dniach 4 grudnia 2014 r., 30 grudnia 2015 r. rozpatrywała na swoich sesjach informacje Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o stanie środowiska na obszarze województwa.

[Dowód: akta kontroli str.92-93]

Uwagi dotyczące badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że zgodnie z rekomendacją zawartą w PGN, w ramach monitoringu Programu powinien być corocznie przygotowywany „Raportu z działań" ujętych w PGN, zawierający informacje o procesie wdrażania działań, analizę sytuacji oraz, jeśli to potrzebne, wyniki odpowiednich pomiarów. W okresie od uchwalenia PGN do dnia zakończenia kontroli nie przygotowano takiego raportu.

1. Jak wyjaśnił, Burmistrz plan gospodarki niskoemisyjnej Cieszyna (PGN) został uchwalony w maju 2015 r. Z uwagi na to, że jego opracowanie było współfinansowane ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, był weryfikowany przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie aż do bieżącego roku. Zmiany PGN wynikające z uwag NFOŚiGW zostały wprowadzone przez Radę Miejską Cieszyna w grudniu 2015 r. Zgodnie z ustaleniami PGN zawartymi w rozdziale 10.3 „System monitoringu i oceny – wytyczne", mają być opracowane dwa raporty z implementacji PGN – pośredni raport z implementacji w roku 2017 lub 2018 oraz końcowy raport z implementacji w 2021. Ponadto w PGN zawarta została rekomendacja przygotowania corocznych „Raportów z działań". Jak podał Burmistrz, mając na uwadze wskazany powyżej termin uchwalenia Programu oraz jego zmiany, jak również rekomendację dotyczącą przygotowywania „Raportów z działań", opracowanie pierwszego raportu jest przewidziane na 2017 r. Planowane jest również w 2016 r. dokonanie zmiany w strukturze organizacyjnej Urzędu Miejskiego w Cieszynie w celu utworzenia

stanowiska ds. efektywności energetycznej, odpowiedzialnego m.in. za koordynowanie i nadzorowanie realizacji PGN oraz prowadzenie monitoringu.

[Dowód: akta kontroli str.95]

2. NIK zwraca również uwagę na niepełną realizację założeń PONE, gdyż przewidywano w nim przyłączenie do sieci ciepłowniczej wraz z modernizacją węzła c.o., 10 budynków mieszkalnych w śródmieściu Cieszyna[29]. Faktycznie przyłączenie i prace modernizacyjne przeprowadzono w ośmiu budynkach, co stanowiło 80 % przewidzianej w PONE liczby budynków, jakie miały być objęte tym programem. W rezultacie nie zrealizowano w pełni założonych efektów ekologicznych m.in. w zakresie ograniczenia emisji zanieczyszczeń, w tym pyłów PM10 i PM2,5 oraz benzo(a)pirenu[30].

Naczelnik Wydziału Zamówień Publicznych i Inwestycji wyjaśnił, że w trakcie przygotowywania wniosku o dofinansowanie omawianego zadania z programu KAWKA[31], jedna z właścicielek lokalu w budynku przy ul. Sejmowej 1 odwołała się od decyzji pozwolenia na budowę. Podobne problemy wystąpiły w przypadku budynku przy ul. Głębokiej 15, gdyż właściciele lokali zgłosili problem braku środków własnych na finansowanie omawianej inwestycji. W związku z powyższym nie było możliwości przedłożenia do WFOŚiGW w wymaganym terminie pełnej dokumentacji dla 10 budynków i aby nie utracić możliwość dofinasowania całego zadania, konieczne było wyłączenie ww. budynków z projektu modernizacji. Zmniejszenie liczby przewidzianych do likwidacji kotłów opalanych gazem spowodowane było brakiem zgody części właścicieli lokali na ich likwidację, co w rezultacie spowodowało niższą niż zakładano liczbę zlikwidowanych kotłów.

Natomiast w sprawie nieosiągnięcia założonego efektu ekologicznego w PONE, Naczelnik podał, że przyczyną nieosiągnięcia zakładanego efektu ekologicznego było zmniejszenie liczby budynków z 10 do 8 objętych Projektem. Ponadto, możliwa do zaizolowania powierzchnia ścian i stropów w trakcie wykonywania robót okazała się mniejsza niż przewidywana, w jednym z lokali, w którym zakładano wykonanie instalacji c.o. trwało postępowanie spadkowe. Z powodu braku właściciela, nie było możliwości wniesienia wkładu własnego, który wraz z pozyskanym dofinansowaniem pokryłby koszty wykonania instalacji c.o. Na etapie składania wniosku o dofinansowanie z programu KAWKA zakładano, że do sieci cieplnej podłączone zostaną jedynie lokale, w których likwidowane były źródła ciepła opalane węglem. Ostatecznie do sieci cieplnej podłączona została część lokali dotychczas ogrzewanych inaczej niż węglem.

[Dowód: akta kontroli str.98]

**Ocena cząstkowa**

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

### 1.3. Finansowanie ochrony powietrza przed niską emisją.

W latach 2013-2015 wysokość opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych w Gminie wyniosła odpowiednio 106,5 tys. zł, 182,9 tys. zł i 160,9 tys. zł. Na ochronę powietrza przed niską emisją zostało przeznaczone odpowiednio 28,9 tys. zł, 66, 5 tys. zł i 18,3 tys. zł, co stanowiło 27,1 %, 36,4 % i 11,4 % uzyskanych środków z opłat i wymierzonych kar administracyjnych.

---

[29] Z których 7 miało być ponadto objętych termomodernizacją.

[30] Wg założeń redukcja emisji zanieczyszczeń na rok miała wynosić: PM10 - 3888,28 kg/rok, PM2,5 - 3683,86 kg/rok, benzo(a)piren - 1762,44 g/rok. Natomiast osiągnięto: PM10 - 2293,74 kg/rok, PM2,5 – 2172 kg/rok, benzo(a)piren – 1670 g/rok.

[31] „KAWKA – Likwidacja niskiej emisji" – ogólnopolski program, którego celem jest walka z zanieczyszczeniem powietrza w miastach, w których regularnie odnotowywane są przekroczenia dopuszczalnego stężenia pyłów.

Pozostałe środki Gmina przeznaczyła na gospodarkę ściekową i ochronę wód w wysokości odpowiednio 67,3 tys. zł, 114,5 tys. zł i 140,9 tys. zł na gospodarkę odpadami odpowiednio w wysokości 10,3 tys. zł, 1,9 tys. zł i 1,7 tys. zł.

[Dowód: akta kontroli str.99-101]

W ww. okresie, na zadania związane z ochroną powietrza Gmina pozyskała środki zewnętrzne z WFOŚiGW w formie dotacji w wysokości 399,85 tys. zł na realizację zadania „Likwidacja niskiej emisji w śródmieściu Cieszyna – projekt pilotażowy oraz dwie pożyczki w wysokości odpowiednio 347 tys. zł i 164,3 tys. zł[32] obie na realizację ww. zadania.

[Dowód: akta kontroli str.99]

Miasto zrealizowało poniższe projekty dotyczące ochrony powietrza przed niską emisją:

1) w latach 2013-2015, 39 projektów dofinansowanych przez Gminę osobom fizycznym i osobom prawnym, związanych z wymianą systemu ogrzewania, podłączeniem do sieci ciepłowniczej, zainstalowaniem odnawialnych źródeł energii[33] oraz dofinansowaniem instalacji grzewczych w nowo powstających budynkach mieszkalnych[34] o łącznej wartości 101,9 tys. zł[35], które sfinansowano ze środków Gminy,

2) w 2014 r. jeden projekt, obejmujący termomodernizację Przedszkola nr 20 w Cieszynie inwestycji o łącznej wartości 420,8 tys. zł, które sfinansowano ze środków Gminy oraz pożyczki WFOŚiGW,

3) w 2015 r. jeden projekt obejmujący zadanie „Likwidacja niskiej emisji w śródmieściu Cieszyna – projekt pilotażowy o łącznej wartości 2 536,7 tys. zł, które sfinansowano ze środków Gminy, dotacji i pożyczki WFOŚiGW oraz środków właścicieli budynków.

[Dowód: akta kontroli str.102-103]

W okresie objętym kontrolą dzięki realizacji ww. projektów Gmina oszacowała efekt ekologiczny w postaci redukcji pyłu zawieszonego PM10 w ilościach (w kg/rok):

- w przypadku projektów dofinansowanych osobom fizycznym i prawnym 688 kg/rok w 2013 r., 1 885 kg/rok w 2014 r. oraz 187,5 kg/rok w 2015 r. Średni koszt redukcji 1 kg pyłu wyniósł 23,84 zł w 2013 r., 20,54 zł w 2014 r. oraz 85,33 zł w 2015 r.,
- w przypadku termomodernizacji Przedszkola nr 20, efekt redukcji pyłu zawieszonego PM10 oszacowano w wysokości 9,31 kg, tj. koszt zmniejszenia zanieczyszczenia o 1 kg wyniósł około 45,2 tys. zł,
- w przypadku Likwidacji niskiej emisji w śródmieściu Cieszyna – projekt pilotażowy, efekt redukcji pyłu zawieszonego PM10 oszacowano w wysokości 2 294 kg, tj. koszt zmniejszenia zanieczyszczenia o 1 kg wyniósł około 1 106 zł.

[Dowód: akta kontroli str.102-103]

Szczegółowym badaniem objęto nw. projekty zrealizowane w badanym okresie:

1) projekt pn. „Termomodernizacja budynku Przedszkola nr 20”.

We wniosku o dofinansowanie projektu określono m.in. następujące wskaźniki produktu (poz. a-d) i rezultatu (poz. e-k):

---

[32] Na koszty niekwalifikowane w ramach projektu „KAWKA”.

[33] Dotacje udzielane były do inwestycji polegającej na montażu alternatywnych źródeł energii wspomagających istniejący system grzewczy oparty na pracy kotła gazowego.

[34] Udzielane dotacje stanowiły zachętę dla właścicieli nowo powstających budynków mieszkalnych do zainstalowania ekologicznych systemów grzewczych pozostających co najmniej przez 10 letni okres eksploatacji dotowanych instalacji.

[35] 28 899,33 zł w 2013 r., 54 717,66 zł w 2014 r. oraz 18 268 zł w 2015 r.

a) docieplenie dachu,

b) docieplenie ścian zewnętrznych,

c) modernizacja instalacji c.o.,

d) modernizacja oświetlenia wewnętrznego,

e) zmniejszenie sezonowego zaopatrzenia na energię cieplną o 232 GJ/a,

f) zmniejszenie emisji do atmosfery pyłu o 9,31 kg,

g) zmniejszenie emisji do atmosfery $SO_2$: 156,96 kg,

h) zmniejszenie emisji do atmosfery $NO_X$: 52,76 kg,

i) zmniejszenie emisji do atmosfery CO: 65,95 kg,

j) zmniejszenie emisji do atmosfery $CO_2$: 29 018 kg,

k) zmniejszenie emisji B(a)p : 0,01 kg.

Urząd zgodnie z zawartą z WFOŚiGW umową, terminowo złożył sprawozdanie z rozliczenia zadania, w którym wykazano osiągnięty efekt ekologiczny i rzeczowy, które były tożsame z wartościami wskazanymi we wniosku o dofinansowanie ww. zadania.

Potwierdzeniem osiągnięcia realizacji rzeczowej projektu były protokoły odbioru. Szacunkowy koszt zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza o 1 kg PM10 wyniósł w przypadku ww. zadania 45,2 tys. zł.

[Dowód: akta kontroli str.104-106]

2) projekt pn. Likwidacja niskiej emisji w śródmieściu Cieszyna – projekt pilotażowy" w ramach, którego w ośmiu budynkach należących do Wspólnot Mieszkaniowych z udziałem Gminy dokonano m.in. likwidacji źródeł niskiej emisji zanieczyszczeń powietrza z systemów grzewczych, wykonano termomodernizację (docieplenie przegród budowlanych) oraz wykonano instalacje centralnego ogrzewania, instalacje ciepłej wody użytkowej, zaadaptowano pomieszczenia na potrzeby węzła cieplnego. Urząd zgodnie z zawartą umową z WFOŚiGW w Katowicach, terminowo złożył sprawozdanie z rozliczenia zadania, w którym wykazano osiągnięty efekt rzeczowy, który były tożsamy z wartościami wskazanymi we wniosku o dofinansowanie ww. zadania, m.in. w 247 lokalach zlikwidowano 151 źródeł na paliwo stałe oraz 201 lokali w ośmiu budynkach podłączono do ogrzewania zdalaczynnego. Natomiast w przypadku efektu ekologicznego w zakresie zmniejszenia emisji pyłu PM10 ograniczenie wyniosło 94,4 % planowanego ograniczenia emisji (2 429,40 kg/rok), na podobnym poziomie kształtował się osiągnięty efekt ekologiczny w przypadku pyłu PM2,5 (94 % planu, 2 309,88 kg/rok) oraz w przypadku ograniczenia benzo(a)pirenu (97,7 % , 1,71 kg/rok). Natomiast w przypadku ograniczenia, $CO_2$, $SO_2$ i $NO_x$ efekt ekologiczny był wyższy od planowanego ograniczenia emisji, odpowiednio o 75,51 kg/rok, 73,67 kg/rok oraz 74,19 kg/rok.

[Dowód: akta kontroli str.107-109]

3) dziewięć dotacji przyznanych osobom fizycznym związanych z likwidacją węglowych pieców ceramicznych lub węglowych kotłów centralnego ogrzewania, z montażem urządzeń grzewczych wykorzystujących energię słoneczną do podgrzania ciepłej wody użytkowej oraz wspomagania istniejącego centralnego ogrzewania z kotłem gazowym, kotłem olejowym, kotłem gazowo-olejowym, montażem urządzeń grzewczych wykorzystujących tzw. alternatywne źródła energii np. pompy ciepła dla podmiotów niezaliczonych do sektora finansów publicznych, o łącznej wartości 101,9 tys. zł. Badaniu poddano po trzy dotacje z każdego roku (2013-2015), spośród dotacji przyznanych 39 wnioskodawcom o łącznej wartości 23,8 tys. zł.

Na podstawie przeprowadzonego badania dokumentacji ww. dziewięciu spraw stwierdzono, że dotacje zostały wypłacone w wielkościach i terminach określonych w umowach zawartych z beneficjentami (od 5 do 14 dni o daty podpisania umowy[36]) oraz w zgodnie z obowiązującymi regulaminami uchwalonymi przez Radę Miejską Cieszyna[37].

[Dowód: akta kontroli str.110-112]

**Ocena cząstkowa**

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

### 1.4. Działania edukacyjno-informacyjne dotyczące szkodliwości zanieczyszczeń powietrza powodowanych przez niską emisję.

Działania edukacyjno-informacyjne mające na celu upowszechnienie wiedzy o potrzebie ochrony powietrza prowadzone były w Gminie m.in. poprzez organizację imprez i konkursów dotyczących problematyki szkodliwości zanieczyszczeń powietrza i źródeł niskiej emisji, m.in. udział Gminy w ogólnopolskiej kampanii edukacyjnej pn. „Kochasz dzieci, nie pal śmieci", organizowanej przez Fundację Ekologiczną „ARKA". W ramach kampanii, w okresie grzewczym, dystrybuowano ulotki i plakaty dotyczące problemu spalania odpadów komunalnych w paleniskach domowych, w postaci wkładki do informatora Urzędu Miejskiego „Wiadomości Ratuszowe", plakaty dystrybuowano bezpośrednio do szkół, do zarządców budynków wielorodzinnych oraz budynków użyteczności publicznej Urzędu Miejskiego.
W 2014 roku Gmina Cieszyn przystąpiła do ogólnopolskiej kampanii informacyjno-edukacyjnej pn. „Misja: Emisja", w ramach której brała udział w konkursie pn. „Gmina z misją". Celem konkursu była promocja inicjatyw podejmowanych przez gminy w zakresie walki z niską emisją, w tym działań informacyjnych, edukacyjnych i inwestycyjnych. Ponadto informacje o udziale Gminy Cieszyn w kampanii, a także informacje o konkursie na scenariusz lekcji o niskiej emisji zostały przekazane do wszystkich typów szkół w Cieszynie.
W 2015 r. Gmina przeprowadziła kampanię edukacyjną realizowaną na potrzeby zadania pn. „Likwidacja niskiej emisji w Śródmieściu Cieszyna – projekt pilotażowy" (w ramach projektu „KAWKA", współfinansowanego przez WFOŚiGW w Katowicach), w ramach której wydrukowano 12 stronicowy dodatek specjalny nt. niskiej emisji (Energia, która cieszy*)* w nakładzie 18 tys. egzemplarzy, dołączony do „Głosu Ziemi Cieszyńskiej".
Powadzono ponadto kampanie edukacyjną w ramach projektu „Likwidacja niskiej emisji w Śródmieściu Cieszyna – projekt pilotażowy", przeprowadzona na portalu ox.pl, na antenie Radia Katowice, Radia CCM i Radia Bielsko oraz mailing reklamowy – wysłano 49 597 maili z informacją o projekcie.

Pracownicy WOŚ przygotowali cykl artykułów dotyczących powietrza atmosferycznego i niskiej emisji, które ukazały się w informatorze Urzędu Miejskiego - „Wiadomości Ratuszowe", w tym w ramach kampanii „W Cieszynie nie do pomyślenia", „Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Cieszyna". Ponadto w 2013 r., w periodyku wydawanym przez Ustroński Klub Ekologiczny („Przyrodnik Ustroński"), ukazał się artykuł pt. „Jak poprawiamy jakość powietrza w gminach?". W artykule podsumowane zostały działania zmierzające do poprawy stanu aerosanitarnego,

[36] Dotacje udzielane były na wniosek zainteresowanej osoby, następnie przeprowadzano oględziny inwestycji objętej dofinansowaniem po czym następowało podpisanie umowy dotacji, a następnie wypłata przyznanej dotacji. Cała procedura od złożenia wniosku do podpisania umowy upływało średnio 37 dni, a średni czas od złożenia wniosku do wypłaty dotacji wynosił 126 dni.
[37] Uchwała nr VI/42/11 z 10 marca 2011 r. oraz uchwała nr XII/85/15 z 25 czerwca 2015 r.

jakie samorząd gminny podejmuje. Natomiast w 2014 r. w tym samym periodyku ukazał się artykuł pt. „Działalność Energetyki Cieszyńskiej w świetle polityki klimatycznej UE, w którym m.in. przedstawiono działania inwestycyjne i modernizacyjne, które przyczyniły się do obniżenia emitowanych do powietrza zanieczyszczeń pyłowo-gazowych.

W 2013 r. przeprowadzono zajęcia dla uczniów szkół cieszyńskich w ramach programu edukacyjnego pn. „Zadbaj o klimat – oszczędzaj energię - program edukacyjny dla szkół przygotowany przez Fundację Ekologiczną ARKA (zajęcia dla uczniów na płycie rynku) oraz w 2014 r. odbyła się konferencja podsumowującą projekt polsko-czeski „AIR SILESIA".
Ponadto organizowano prelekcje np. w listopadzie 2013 r. pt. *Wiesz, czym palisz?* A w maju 2016 r. pt. *Nasze środowisko przyrodnicze – walory i zagrożenia*.

W trakcie prowadzonych ww. akcji, mieszkańcom Gminy przedstawiano sposoby i rozpowszechniano informacje na temat możliwości uzyskania dofinansowania do wymiany systemów grzewczych.

[Dowód: akta kontroli str.113-119]

W latach 2013-2016 nie prowadzono ewaluacji działań informacyjno-edukacyjnych z zastosowaniem określonych kryteriów z uwagi na brak prawnych unormowań i wytycznych w tym zakresie. Częściowa analiza skuteczności prowadzonych działań realizowana jest na bieżąco przez Burmistrza i pracowników WOŚ podczas rozmów z petentami w Urzędzie, spotkań z mieszkańcami poza urzędem oraz administratorami budynków mieszkalnych.

[Dowód: akta kontroli str.62]

W 2015 roku przeprowadzono częściową ewaluację dotyczącą jednego z działań prowadzonych w ramach internetowej kampanii edukacyjnej, realizowanej na potrzeby zadania pn. „Likwidacja niskiej emisji w Śródmieściu Cieszyna – projekt pilotażowy" (w ramach projektu „KAWKA").

[Dowód: akta kontroli str.120-121]

**Ocena cząstkowa**

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

### 1.5. Współpraca Gminy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w celu poprawy jakości powietrza.

W ramach współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego[38], Gmina w 2013 r. zawarła dwa porozumienia z jednostkami samorządu terytorialnego powiatów bielskiego, żywieckiego i cieszyńskiego, w ramach którego przewidziano opracowanie i realizację - Programu Rozwoju Subregionu Południowego Województwa Śląskiego/Planu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych 2014-2020 oraz opracowanie analizy wykonalności (wstępnego studium wykonalności) w zakresie zintegrowanego przedsięwzięcia ograniczenia niskiej emisji na terenie Subregionu Południowego.
Gmina Cieszyn w ramach ww. porozumień zaplanowała zadanie bezpośrednio związane z likwidacją niskiej emisji pod nazwą "Likwidacja niskiej emisji zanieczyszczeń w centrum Cieszyna", zakładające ograniczenie niskiej emisji w śródmieściu, poprzez przyłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej 40 gminnych i wspólnotowych budynków wielolokalowych. Ww. projekcie oszacowano spadek emisji gazów cieplarnianych o 935 ton ekwiwalentu $CO_2$. Ponadto Gmina Cieszyn w PGN przewidywano realizację zadania „Budowa zintegrowanego węzła

[38] Zwanymi dalej „jst".

przesiadkowego w Cieszynie" mające również wpływ na ograniczenie zanieczyszczenie powietrza w mieście.

[Dowód: akta kontroli str.122-124, 50]

W 2016 r. Gmina w ramach współpracy subregionalnej złożyła wnioski o dofinansowanie z RPO województwa śląskiego zadań dotyczących „Poprawy efektywności energetycznej w miejskich obiektach użyteczności publicznej" oraz „Modernizacji oświetlenia publicznego miasta Cieszyna"[39].

[Dowód: akta kontroli str.125-126]

W ramach współpracy transgranicznej w 2016 r. złożony został projekt „i-AIR REGION" planowany do realizacji w latach 2016-2019 w ramach polsko-czeskiego programu Interreg V-A, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

[Dowód: akta kontroli str.127-128]

Jak wyjaśnił inspektor z WOŚ, na dzień dzisiejszy nie można wskazać mierzalnych efektów redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza, gdyż zakres realizacji ww. projektu uzależniony będzie od zakresu uzyskanego dofinansowania.

[Dowód: akta kontroli str.62]

**Ocena cząstkowa**

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

### 1.6. Kontrole przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska dotyczących ochrony powietrza oraz przepisów o czystości i porządku w gminach w zakresie zagadnień, które mogą być powiązane z przeciwdziałaniem niskiej emisji.

Obowiązek sprawowania kontroli o których mowa w art. 379 POŚ oraz w art. 9u ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach[40], na terenie Miasta Cieszyn był realizowany poprzez upoważnionych przez Burmistrza, na podstawie art. 379 ust. 1 i 2 POŚ, funkcjonariuszy Straży Miejskiej. Wg informacji uzyskanych w Urzędzie w 2013 r. Straż przeprowadziła 13 kontroli, w 2014 r. 11 kontroli, w 2015 r. 17 kontroli oraz w 2016 r. – 4 kontrole. Ponadto sześciu pracownikom WOŚ posiadało imienne upoważnienia Burmistrza do wykonywania w jego imieniu ww. kontroli.

[Dowód: akta kontroli str. 129-132]

Jak wyjaśnił inspektor WOŚ do Urzędu w latach 2013-2016 nie wpływały skargi i zgłoszenia dotyczące zanieczyszczenia powietrza, w związku z powyższym pracownicy Wydziału nie prowadzili stosownych kontroli. Natomiast skargi i prośby o interwencje wpływały do Straży Miejskiej, która podejmowała w ich wyniku podejmowała stosowne działania.

[Dowód: akta kontroli str.62 i133]

Jak wyjaśnił Burmistrz nadzór nad jednostkami (Wydział Ochrony Środowiska i Rolnictwa oraz Straż Miejska) mającymi w swoich zadaniach kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska, dotyczących ochrony powietrza lub przepisów o czystości i porządku w gminach w zakresie zagadnień

[39] W ramach ww. projektów efekt ekologiczny był określony poprzez ograniczenie emisji gazów cieplarnianych. Założono, iż wyniesie ono odpowiednio 112,20 i 613,22 ton równoważnika CO2.
[40] Dz. U. z 2016 r. poz. 250 zwana dalej „ustawą upcg".

powiązanych z przeciwdziałaniem niskiej emisji, miał charakter ogólny i nie był w ostatnim okresie ukierunkowany na zadania wymienione powyżej, gdyż nie były one zgłaszane jako pilne, wymagające natychmiastowej interwencji. Ponadto Miasto Cieszyn na miarę swoich możliwości zaangażowało się w realizację projektu ograniczenia niskiej emisji, a Straż Miejska reagowała na nieliczne zgłoszenia mieszkańców dotyczące zanieczyszczenia powietrza.

[Dowód: akta kontroli str.97]

**Ocena cząstkowa**

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

# IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli[41], kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 28 lipca 2016 r.

**Najwyższa Izba Kontroli**
**Delegatura w Katowicach**

**Kontroler nadzorujący**
**Doradca ekonomiczny**
**Bogusław Gębica**

……

[41] Dz. U. z 2015 r. poz. 1096 ze zm., zwanej dalej „ustawą o NIK".